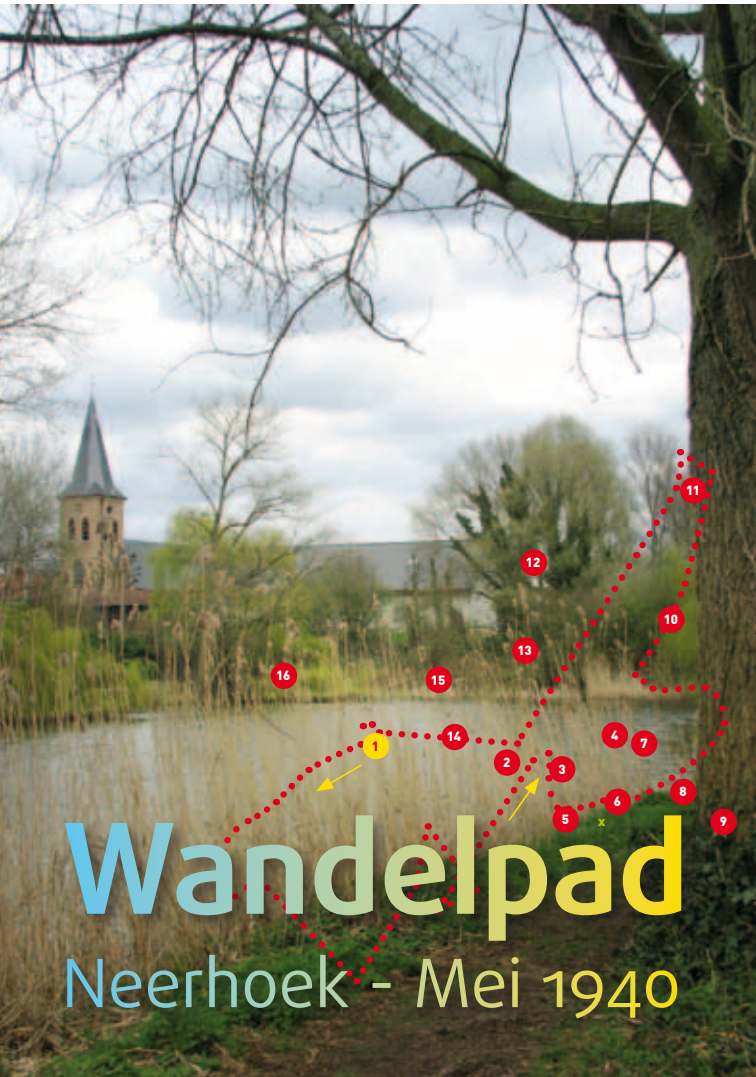

Dorpsraad Oeselgem

Wandelpad Neerhoek - Mei 1940

Ontdek in een ontspannen sfeer de mooie, landelijke omgeving van Oeselgem.

Beste bezoeker van Oeselgem,

Dagelijks confronteren de media ons met oorlogssituaties. Zolang die menselijke drama's zich ver buiten onze contreien afspelen, staan we daar niet bij stil.

Toch waren er nog in het recente verleden periodes waarin onze bevolking het rechtstreekse slachtoffer was van net zo gruwelijk oorlogsleed en daden.

Onder impuls van mevr. **Anne-Marie Geeroms** (Roede van Tielt), de **gemeente Dentergem** en de **Dorpsraad van Oeselgem** opende men op 29 mei 2010 het wandelpad "NEERHOEK - mei 1940". Doel van dit initiatief was om zoveel mogelijk wandelaars visueel te confronteren met de dramatische gebeurtenissen van 70 jaar eerder in de NEERHOEK van Oeselgem. Die speelden zich af in mei 1940, de beginmaand van de Tweede Wereldoorlog.

De tegenstelling tussen de vredige stilte van vandaag en het oorverdovend gebulder van kanonnen dat ooit deze Leievallei vulde, herinnert de bezoeker op een bijzondere wijze aan de oorlogsdramatiek van 1940. Het geeft een onvergetelijke dimensie aan de onthutsende taferelen die er plaats vonden.

De initiatiefnemers nodigen iedereen uit om in een mooie, landelijke omgeving deze stilte te ervaren en om dit gedeelte van Oeselgem via een ontspannende wandeling te verkennen.

Via deze ervaring hopen de initiatiefnemers dat elke wandelaar nadien de oorlog zal verklaren aan elke vorm van oorlog. Veel wandelgenot aan allen!

Onze wandeling start bij het statige **Leiemonument** dat aangegeven staat op het overzichtskaartje als **gedenkpunt 1**. Dit kunstwerk is ontworpen door Luc Taelman, de Wakkense firma **Cannie Gebroeders** voerde het uit, op initiatief van de Dorpsraad Oeselgem en het Feest- en Sportcomité. Provinciegouverneur Paul Breyne huldigde het in op 20 oktober 2002, in aanwezigheid van de lokale notabelen. Het monument verwijst naar de grote rol, die de Leie voor Oeselgem altijd heeft gespeeld.

Ter hoogte van het monument zie je ook de **Vierfrontenbrug**. Deze brug was al in de Eerste Wereldoorlog strategisch erg belangrijk. In de beide wereldoorlogen dynamiteerde het Belgisch leger deze brug.

Steek je de brug over, die in 1940 nog de Leie overspande, dan zie je rechts het "maiskot" of het "**kogelhuis**". In de gevel gelegen

- 1 start en eindpunt
- x Gedenkteken gezinsbond
- Tracé Leie anno mei 1940

Leiemonument | startpunt

Wandelpad Neerhoek - Mei 1940 | De lengte van de wandeling bedraagt ca. 8.1 km. | 16 gedenkpunten

aan de straatkant (oostelijke gevel) zie je nog talloze sporen van de kogel- en granaatinslagen van toen.

De Duitse troepen bereikten vanuit oostelijke richting Olsene en baanden zich een weg naar de Neerhoek van Oeselgem om daar de Leie zo snel mogelijk over te steken.

De zonet vermelde maïssilo in Oeselgem op de rechteroever van de Leie hinderde evenwel het goede uitzicht van de Belgische verdedigingslinie op de naderende Duitse frontlinie.

Reserve Luitenant-Kolonel Collard - die het commando had over het dappere 19de Linieregiment - liet dan ook in de nacht van 24 op 25 mei 1940 een 75-mm kanon aanrukken om de maïssilo plat te leggen. Dit zware geschut werd opgesteld op een afstand van minder dan 150 meter van de maïssilo. Na 20 kanonschoten was de maïssilo weliswaar doorzeefd, doch de silo bleef onder al dit geweld overeind...

We gaan nu terug naar de parking ter hoogte van het Leiemonument en starten onze wandeling in de richting van het nieuwe ontmoetingscentrum "Leieheem". Links passeren we de nieuwe lokalen die actief gebruikt worden door een aantal verenigingen van Oeselgem.

Linksachter de parking slaan we het onverharde pad in. We dalen af via de aarden traptreden tot aan de Leie-oever. Het is belangrijk te weten dat in de oorlogsjaren de Leie hier nog niet afgedamd was en onbelemmerd doorliep onder de zogenaamde Vierfrontenbrug en achter de huidige industriezone verderop. Hier laten we de dagelijkse drukte achter ons, want hier heersen enkel nog rust en stilte. Af en toe verzekeren de routebordjes "Neerhoek - mei 1940" ons dat we de goede kant uitgaan.

We blijven de oever van de Oude Leie volgen tot voorbij de mooi gerestaureerde oude hoeve links. Ze geeft een authentieke toets aan dit pittoreske Leielandschap. Het pad gaat over in een onverharde landweg tot aan de toegang van de hoeve, geflankeerd door twee statige pilaren. Hier slaan we rechtsaf en wandelen verder door de velden. Aan de rechterkant van de asfaltweg iets verderop zien we duidelijk de begrenzing van het kasteelpark. Tussen de bomen in bemerken we de wal en vijver die het witte kasteel omarmen.

Op het einde van de weg bevindt zich tevens de inrit van het kasteeldomein. Op deze plaats bereiken we tevens de gekanaliseerde Leie die sinds de rechtekking van de Leie de economische en waterafvoerende functie van de stromende rivier heeft overgenomen. We slaan linksaf en bevinden ons hier op de linkeroever van de

Leie. Het water van het hydrografisch bekken van de Leie stroomt in de richting van West (Kortrijk) naar Oost, om zich in Gent te vervoe­gen met de Schelde.

We volgen de pijlen van de wandelroute en dwarsen de rechtge­trokken Leie via de Zultebrug. We steken de weg NIET over, maar houden het dichtstbijgelegen voetpad op de brug aan. Over de brug slaan we rechtsaf en bereiken we de rechteroever. We vervolgen onze weg in oostelijke richting.

In de verte zien we de nieuwe stalen Oeselgembrug, een rijzige en elegante verschijning. We naderen de eerste bebouwing van de Neerhoek...

Rechts glinstert nog de kronkelende Zullebeek, waaraan de gemeente Zulte zijn naam te danken heeft.

Ter hoogte van het **gedenkpunt 2** lag de bedding van de Oude Leie in de oorlogsjaren op nagenoeg dezelfde plaats, maar wel iets minder breed als nu. Hier lag in mei 1940 een zo goed als splin­ternieuwe brug, die pas in 1938 officieel in gebruik genomen was. Om de situatie ten tijde van WO II beter te illustreren staat op het bijgevoegd plannetje de ligging van de Leie aangegeven door middel van lichtblauwe stippen.

Gedenkpunt 2

Neerhoekbrug over de nieuwe Leie in gebruik sinds 1938 en hoeve van Cyriel De Rijcke.

De Neerhoekbrug vloog de lucht in op 23 mei 1940 om 14u45. De Belgische verdedigingslinie (tweede bataljon van het 19de Linieregiment) klaarde die klus. Ook drie schepen die voor anker lagen aan de Vierfrontenbrug werden gekelderd.

We slaan aan de volgende wegsplitsing rechtsaf. Links bevindt zich de hoeve Martens, toen het toneel van echte oorlogsgruwel (**gedenkpunt 3**). Hier staan we voor het eerst oog in oog met het immense oorlogsdrama dat zich in deze streek heeft afgespeeld.

Een tijdgenoot beschrijft:

Dreef naar de hoeve Martens, aan de rechterkant graven van Duitse officieren. Op een wagen lagen de lijken van vader Martens en zijn dochter Anna naast elkaar op wat bebloed stro. De oudste zoon Jozef lag naast de dode voorgespannen paarden. De moeder en haar zuster lagen levenloos enkele meters verder. Hun zoon Jules en een vluchteling werden dood gevonden in een afvoerbuis, de jongste zoon Remi - eerder vermist - werd later levenloos teruggevonden onder het puin.

De Duitse aanvallers zijn ter hoogte van **gedenkpunt 4** vanuit Olsene de NEERHOEK geïnfiltreerd.

Even verder, waar de weg links meedraait, passeren we de Hoeve Depourcq (**gedenkpunt 5**). Ook hier heeft de oorlog zijn dodelijke stempel gedrukt.

Dezelfde getuige aan het woord:

*Op de kelderdeur was met grote letters geschreven, “hier drei Leute - heil Hitler”! De inwoners Viktor Depourq, Anna Minjauw, en Albert Vroman zijn dood teruggevonden op **punt 6**.*

Dit **gedenkpunt 6** is ook de ouderlijke woning van Anna Minjauw.

Gedenkpunt 7

Hoeve van Richard De Rijcke en zijn echtgenote. Zij zijn de enige overlevende burgers van die aanslag. Naar hun zeggen, hebben ze hun leven moeten afkopen aan een Duitse soldaat. Richard, oud-strijder (“vuurkruiser”) en zijn echtgenote verstopten zich in een droogstaande gracht, overgroeid met bramen. Zij alleen waren de getuigen van wat daar is gebeurd.

We doen hierna een poging om het verhaal rond te maken:

In volle nacht werd het koppel ontdekt door een Duitse patrouille. Een Duitse soldaat maakte aanstalten om beiden neer te schieten. De oud-strijder smeekte en bad om mededogen. Gelukkig sprak hij een weinig Duits en kon hij de soldaat overtuigen om hen te sparen. De Duitse soldaat gebood hen om in de gracht te blijven liggen tot hij terugkwam. Vervolgens sloop hij terug naar zijn compagnie om zijn officier te raadplegen. Diezelfde nacht kwam hij inderdaad terug naar het koppel. Hij moest hen echter mededelen dat hij het bevel had gekregen van zijn officier om hen om te brengen. Maar deze soldaat had een klein rubberbootje bij zich en dwong het koppel erin plaats te nemen. Hij zou hen beiden van de Leieboord afduwen, en eens ze de overkant van de rivier bereikt hadden, zou hij twee schoten afvuren in de grond om - als afgesproken teken van zijn lugubere executie - zijn officier en zijn compagnie te doen geloven “dat de taak volbracht was”...

Gedenkpunt 8

Ongeveer op deze plaats stond een grote eik die gebruikt werd als waarnemingspost door de Belgische artillerie. De waarnemer, een luitenant, is later als vermist opgegeven.

Gedenkpunt 9

Halfweg Olsene en Zulte hadden de Duitsers een noodbrug van rubberboten gelegd. In de late namiddag van 24 mei 1940 slaagden de Duitse troepen (het 348ste Infanterieregiment) erin de “oude” Leiebocht van de Neerhoek over te steken. De Duitsers rukten op in de richting van de “nieuwe” Leie, maar werden zwaar onder vuur genomen door het 19de Linieregiment dat opgesteld stond achter de “nieuwe” Leie. De Duitse troepen slaagden er niet in de “nieuwe” Leie over te steken en bleven voor Oeselgem liggen.

De tijdgenoot vertelt verder:

Op deze plaats werd een brug gelegd over de oude Leie door de Duitse genietroepen. De aanvallers wisten echter niet dat de Leie in 1938 zowat één km verlegd was. Hun stafkaarten waren niet aangepast. De Duitse troepen kwamen in grote getale over de brug. Zij besef­ten nog niet dat zij als ratten in de val zaten op dit eiland, alwaar de artillerie in actie kwam. De Neerhoek werd het toneel van een waar bloedbad. Niemand, zelfs niet bij benadering, kan zeggen hoeveel soldaten sneuvelden... De lijken werden ter plaatse begraven en kort na de veldslag herbe­graven in Deinze. Na de oorlog werden de lijken opnieuw ontgraven om een definitieve rustplaats te vinden op de begraafplaats in Lommel.

We wandelen verder en zo komen we terug op het vroegere jaagpad, de ‘trekweg’ van de Oude Leie (**punt 10**). De oudste restanten van de kronkelende rivier zijn op de rechterzijde nog traceerbaar en zijn nu juweeltjes van natuur en rust. Ten tijde van de oorlogsjaren liep de - toen ook al gedeeltelijk rechtgetrokken - Leie nog pal naast en aan de linkerkant van dit jaagpad.

Waar vroeger de rechtgetrokken Leie lag, zien we nu de nieuwe pompinstallatie van AQUAFIN voor het waterzuiveringsstation.

Even verderop betekent de majestueuze stalen Olsenebrug het keerpunt van onze wandeling (**punt 11**). Gezien de brug zich volledig bevindt op het grondgebied van Oeselgem zou “Oeselgembrug”een correctere naamgeving zijn. Via dit puik ‘staaltje’ van moderne staalbouwtechniek bereiken we opnieuw de linkeroever van het kanaal.

Ter hoogte van dit punt bevond zich in mei 1940 een pontonbrug over de Leie, iets stroomopwaarts van de eerder vernielde brug. Hier is het gros van het Duitse aanvalsleger overgestoken.

We vervolgen onze route in westelijke richting via de linkeroever, de kaarsrechte ‘trekweg’ van het kanaal. Iets verder aan de rechterkant ontwaren we ook hier een af­gesneden Leiearm, die zich als een sierlijk lint doorheen het landschap slingert.

Gedenkpunt 12

Een deel van het Duitse aanvalsleger zwenkte hier af naar “Den Ham” om daar slag te leveren.

Gedenkpunt 13

Hoeve Vandaele: hier werden de Duitse gesneuvelden op wagens van de Duitse spoorwegen geladen en weggevoerd. In de Heuvel­hoekstraat lagen de Duitse lijken aan weerskanten gestapeld in afwachting van vervoer.

Gedenkpunt 14

Oversteekplaats van de Duitse aanvallers op 26 mei 1940.

Om 6 uur diezelfde morgen, zetten de Duitsers een aanval in, voorafgegaan door een hevig bombardement en gevolgd door een rookgordijn om de Belgische verdediging het zicht te belemme­ren. De Duitsers kwamen met stormboten de “nieuwe” Leie over.

De botsing was moordend. De aanvallers liepen vast in de lage weiden. Hier werden burgers, zo ook vrouwen en kinderen, uit de Vijvestraat en de Wakkenstraat als levend schild tussen de linies geleid, zo werden de linies doorbroken...

Gedenkpunt 15

Hier zijn lijf-aan-lijf gevechten geweest. Zowel Duitsers als Belgen liepen met hun bajonetten op elkaar in. Dit is het hoogste punt van “den Neerhoek”. Na zware gevechten - die geduurd hebben tot laat in de namiddag - heeft het Belgisch leger zich uiteindelijk moeten terugtrekken.

Het 19de Linieregiment kwam onder zware druk te liggen en moest wijken voor de Duitse overmacht. Onder de Belgische soldaten vielen vele doden en gewonden. Rond 19 uur was de toestand hopeloos geworden. Honderden soldaten en officieren werden krijgsgevangen genomen. Omstreeks 21 uur was de slag om de Leie in Oeselgem voorbij, met als triest resultaat 52 Belgische gesneuvelden. De verliezen aan Duitse kant waren echter nog veel zwaarder. De waanzin van de oorlog...

Ter hoogte van het **gedenkpunt 16** lag de gemeenschappelijke begraafplaats - zeg maar massagraf - van de 52 Belgische mi­litairen. Later werden de stoffelijke overschotten ontgraven en naar hun woonplaats gebracht om daar bijgezet te worden. Het punt ligt niet op de wandelroute en niets op deze plaats herin­nert nog aan dit pijnlijke verleden...

Op het kerkhof van Oeselgem - aan het oorlogsmonument ter ere van de oud-strijders van de Eerste Wereldoorlog - bevindt zich een gedenksteen die verwijst naar de gesneuvelden van het 19de Linieregiment met de eervolle vermelding “Lys 1940 Leie” Dit monument herinnert ons - als een stille vingerwijzing – op de onzin van elke oorlog. Een bezoek aan dit monument houdt ons bij de belangrijkste les die soms al te vlug vergeten wordt: “NOOIT MEER OORLOG!” is het motto dat we u als bezoeker blij­vend wilden meegeven.